

การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมโลก

SOI2305 Global Education | Asst. Prof. Dr. Sutthiporn Thanthong

ความขัดแย้งระหว่างประเทศมีพัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ซับซ้อนขึ้น นำไปสู่การตั้งองค์การระหว่างประเทศและสหประชาชาติ (UN) เพื่อส่งเสริมสันติภาพและป้องกันความขัดแย้ง

ไม่ใช่แค่สงครามหรือการใช้กำลัง

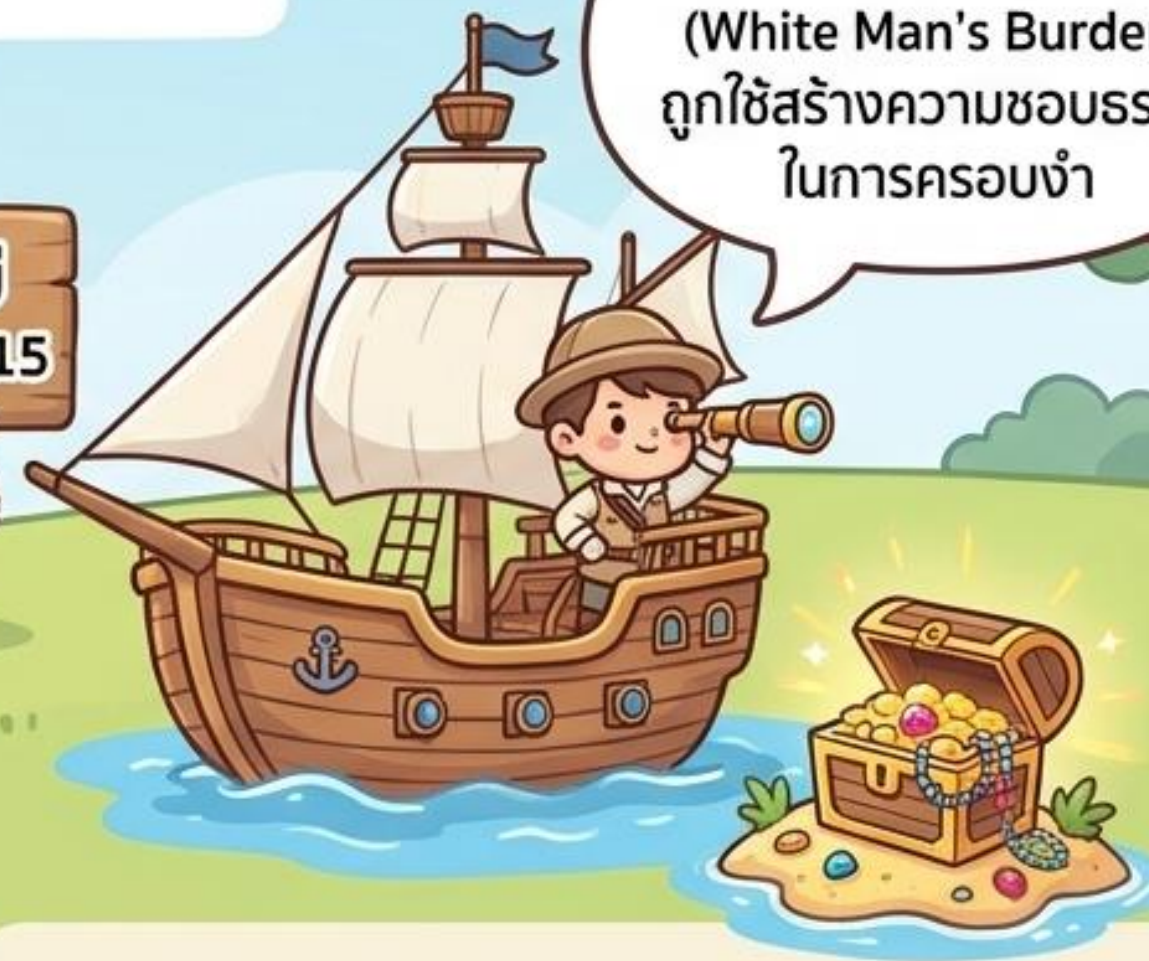

แต่รวมถึงความไม่ลงรอยกัน

การเข้าใจความหมาย สาเหตุ และรูปแบบความขัดแย้ง
จะช่วยให้เราวิเคราะห์สถานการณ์และแสวงหาแนวทางสร้างสันติภาพได้อย่างเหมาะสม

- แยกชิงทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (ดินแดน, แหล่งน้ำ, อาหาร, แรงงาน)
- ความแตกต่างทางความเชื่อและศาสนา
- ความรู้สึกเหนือกว่าทางอารยธรรม

- การสำรวจทางทะเลและล่าอาณานิคม
- ต้องการวัตถุดิบและตลาด
- ลัทธิจักรวรรดินิยมและการเผยแพร่ศาสนา

ยุคปัจจุบัน
หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

- ความซับซ้อนทางสังคม/วัฒนธรรม
- อุดมการณ์การเมืองและเศรษฐกิจ
- การแข่งขันสะสมอาวุธ (โดยเฉพาะนิวเคลียร์)
- ลัทธิชาตินิยมและความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์
- ต่อต้านการแทรกแซงของมหาอำนาจ

สรุปรากฐานของความขัดแย้ง: เกิดจากความแตกต่างและการแข่งขันด้าน
ทรัพยากร, อำนาจ, อุดมการณ์, วัฒนธรรม และ ผลประโยชน์ ที่เชื่อมโยงและทับซ้อนกัน

1.2.1 ความขัดแย้งแบบมีอาวุธ (Armed Conflict)

สถานการณ์ที่มีการใช้กำลังทหารหรืออาวุธ (ไม่จำเป็นต้องประกาศสงครามอย่างเป็นทางการ)

1) ระหว่างรัฐ (International Armed Conflict - IAC)

ความขัดแย้งระหว่างรัฐตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไป
(เช่น รุกราน, ปะทะ, ยึดครองดินแดน).
กระทบความมั่นคง เศรษฐกิจ และการทูตของประเทศอื่น

2) ภายในรัฐ (Non-International Armed Conflict - NIAC)

รัฐบาล vs กลุ่มติดอาวุธ หรือกลุ่มติดอาวุธสู้กันเอง
เงื่อนไขสำคัญ: ต้องมีระดับความรุนแรง
และการจัดองค์กรของกลุ่มอย่างชัดเจน

การจำแนกประเภทมีผลต่อการบังคับใช้กฎหมาย
ระหว่างประเทศและการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบ

1.2.2 ความขัดแย้งแบบไม่มีอาวุธ (Non-Armed Conflict)

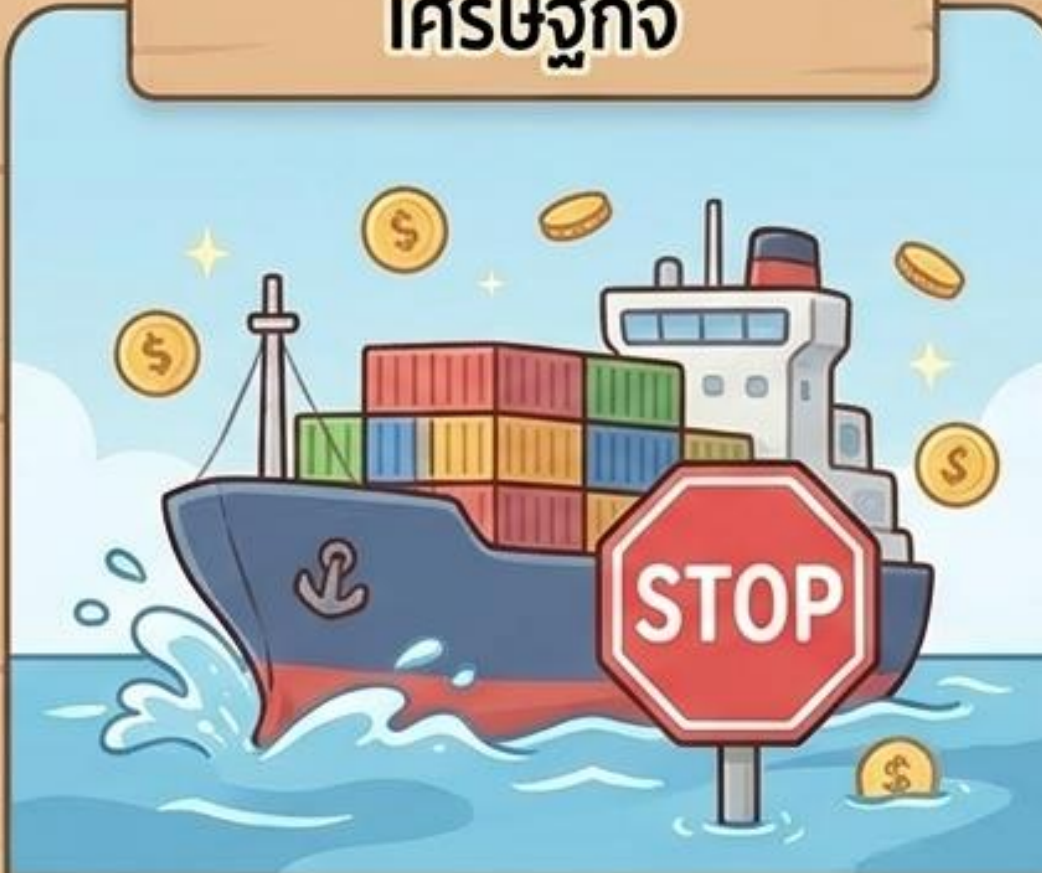
ไม่มีการใช้กำลังทหารโดยตรง แต่สร้างผลกระทบรุนแรง หากไม่จัดการอาจบานปลายสู่ความรุนแรงได้

การเมืองและการทูต

ตัดความสัมพันธ์, เรียกทูตกลับ,
ประณามในเวทีโลก, คัดค้านมติ.
(มักเป็นจุดเริ่มต้นของ
ความตึงเครียด)

เศรษฐกิจ

คว่ำบาตร, กีดกันทางการค้า,
สงครามการค้า.
(กระทบห่วงโซ่อุปทาน ราคาสินค้า
ความมั่นคงด้านพลังงาน)

อุดมการณ์และวัฒนธรรม

ความแตกต่างด้านค่านิยม,
ศาสนา, ชาติพันธุ์.
(ซับซ้อน ต้องใช้เวลาสร้าง
ความเข้าใจระยะยาว)

2 การจัดการความขัดแย้งระหว่างประเทศ

กระบวนการป้องกัน จัดการ และแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อป้องกันสงครามและสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืน

มีทั้งมิติ เชิงป้องกัน (ลดความตึงเครียดก่อนเกิดเหตุ)
และ เชิงแก้ไข (คลี่คลายข้อพิพาทหลังเกิดวิกฤต)

2.1 ความสำคัญของการจัดการความขัดแย้ง

ป้องกันสงคราม
และความรุนแรง

ลดโอกาสบานปลายสู่สงคราม
ป้องกันความสูญเสียต่อชีวิต
ทรัพย์สิน และโครงสร้างพื้นฐาน

ส่งเสริมสันติภาพ
และความร่วมมือ

สร้างความไว้วางใจซึ่งเป็น
พื้นฐานของเสถียรภาพ
(สันติภาพ = การอยู่ร่วมกันผ่านกลไกที่เป็นธรรม)

ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
และความเป็นธรรม

คุ้มครองประชาชนและผู้บริสุทธิ์
สอดคล้องกับบทบาทของ UN
ในการรักษาสันติภาพ

2.2 แนวทางการจัดการความขัดแย้ง (จากระดับเบาไปหนัก)

Escalation Staircase

1

การเจรจา (Negotiation)

คู่กรณีหารือโดยตรงเพื่อหาทางออก
แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ รักษาอธิปไตยของตน

ข้อจำกัด:

สำเร็จยากหากขาดความ
ไว้วางใจหรืออำนาจ
ต่อรองต่างกันเกินไป

2

การไกล่เกลี่ย (Mediation)

บุคคลที่ 3 ที่เป็นกลางเข้ามาอำนวยความสะดวก
ลดความตึงเครียด เสนอทางเลือกที่เป็นธรรม

ปัจจัยสำเร็จ:

ขึ้นอยู่กับความเป็นกลาง
และการยอมรับจากคู่กรณี

2.2 แนวทางการจัดการความขัดแย้ง (ระดับรุนแรง)

Escalation Staircase

3

การตัดสินข้อพิพาท (Arbitration)

บุคคลที่ 3 พิจารณาและตัดสินตามกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นทางการ ชัดเจน ลดอคติ

ข้อจำกัด:

คู่กรณีต้องยอมรับ
นางศาล หากไม่ยอมรับ
ก็ยุติปัญหาไม่ได้

4

การใช้กำลังทหาร (Military Intervention)

มาตรการสุดท้าย เมื่อสันติวิธีล้มเหลว
(เช่น การรักษาสันติภาพ UN)

ข้อควรระวัง:

อาจนำไปสู่ความสูญเสีย
ละเมิดอธิปไตย และ
ความไม่มั่นคงระยะยาว

สรุป: การจัดการความขัดแย้งควรเน้น 'สันติวิธี' เป็นลำดับแรกเสมอ

3.1 สถานการณ์ความขัดแย้งระดับโลก (ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน)

สงครามรัสเซีย-ยูเครน

ความขัดแย้งแบบมีอาวุธ.
ส่งผลกระทบโดยตรงต่อ
ความมั่นคง พลังงาน เศรษฐกิจ
และดุลอำนาจในยุโรป

ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง

พื้นที่เปราะบางทางยุทธศาสตร์และศาสนา
กระทบราคาพลังงาน การเดินเรือระหว่างประเทศ
และความเชื่อมั่นของตลาดโลก

3.1 สถานการณ์ความขัดแย้งระดับโลก (มิติใหม่)

การแข่งขันจีน-สหรัฐอเมริกา

ความขัดแย้งแบบไม่มีอาวุธ
(สงครามการค้า, ภูมิรัฐศาสตร์, เทคโนโลยี, อิทธิพลการเมือง). ผลกระทบสะท้อนผ่าน
เงินเฟ้อและห่วงโซ่อุปทานโลก

สงครามผสม (Hybrid Conflict)

ผสมผสานเครื่องมือหลายรูปแบบ
ทำให้เส้นแบ่งระหว่าง 'สงคราม'
กับ 'สันติภาพ' คลุมเครือ รับมือยาก
ต้องใช้ทั้งกลไกความมั่นคงและนโยบายสมัยใหม่

3.2 ผลกระทบต่อสังคมไทย (ด้านเศรษฐกิจและการเงิน)

3.2.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ราคาพลังงาน/สินค้าโภคภัณฑ์สูงขึ้น
ต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพ,
การนำเข้า-ส่งออกล่าช้า, ห่วงโซ่อุปทานหยุดชะงัก,
การท่องเที่ยวและการลงทุนชะลอตัว

3.2.2

ผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน

ตลาดเงินและตลาดทุนผันผวน,
ค่าเงินบาทแกว่ง, ค่าเงินบาทแข็ง,
อัตราดอกเบี้ยและต้นทุนการกู้ยืมสูงขึ้น
(ธนาคารกลางใช้นโยบายเข้มงวด
ภาคเอกชนเสี่ยงขาดสภาพคล่อง)

3.2 ผลกระทบต่อสังคมไทย (ด้านสังคมและนโยบายความมั่นคง)

3.2.3 สังคมและคุณภาพชีวิต

ค่าครองชีพพุ่งสูง ความเหลื่อมล้ำเพิ่ม
(กลุ่มเปราะบางปรับตัวยาก).
กระทบความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน
รายได้ครัวเรือน และเสถียรภาพทางสังคม

3.2.4 นโยบายและความมั่นคง

ต้องรักษาสมดุลนโยบายต่างประเทศ
(โดยเฉพาะกับมหาอำนาจ จีน-สหรัฐฯ)
ให้มีความยืดหยุ่นเพื่อรักษาผลประโยชน์ชาติ,
เตรียมพร้อมเส้นทางการค้า
และความปลอดภัยของคนไทยในต่างประเทศ

3.2.5 ผลกระทบเชิงโครงสร้างระยะยาว & สรุปภาพรวม

โลกกำลังจัดระเบียบการค้าใหม่และกระจายความเสี่ยงห่วงโซ่อุปทาน. ไทยต้องเร่งปรับตัวด้านโครงสร้างพื้นฐาน แรงงาน และเทคโนโลยี เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน

